בס"ד

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

שלח
כ"א סיון תשפ"ג

הזמנים לפי אופק ירושלים

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ	7:08
מוצש"ק	8:26
ר"ת	9:02

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א'	8:10	סוז"ת א'	9:39
סוזק"ש ב'	9:03	סוז"ת ב'	10:14

הזמנים לפי שעון קיץ

גליון מס': **680**

טיב הפרשה

חיזוק לעת הסתר

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עַד אָנָה יְנַאֲצֻנִי הָעָם הַזֶּה וְעַד אָנָה לֹא יַאֲמִינוּ בִי בְּכֹל הָאֹתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ: (יד, יא)
ופירש"י: בכל האתות - בשביל כל הנסים שעשיתי להם היה להם להאמין שהיכולת בידי לקיים הבטחתי:

הנה ידועים הדברים שלתורה הוא מלשון 'הוראה', כי תכליתה ומטרתה היא להורות לבני ישראל את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, ובהכרח אם כן שגם כל הסיפורים הכתובים בה לא נכתבו חלילה רק לשם סיפור דברים, כי אם כדי להורות גם באמצעותם מהו חובתו של האדם בעולמו, לכן כשהוגים אנו בסיפורים אלו עלינו להתבונן בכל פרטיהם כדי להבין את הנקודות שרצה בוראינו ללמדינו על ידם.

גם לפרשת המרגלים' המסופר בתורתינו אנו מוצאים בפרטיה הרבה נקודות המלמדים מהי הדרך שיבור לו האדם, והנקודה הראשונה שעלינו ללמוד מפרשה זו היא עצם חובתינו להתבונן בסיפורי התורה, וכפי שפתח רש"י את פירושו על פרשתן ואמר: 'למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר' עכ"ל. בדבריו מלמדך רש"י, שכל סיפור שבתורה ללמד הוא בא, וכיון שעברו המרגלים על סיפור מהתורה ולא לקחו ממנה מוסר, גילו בזה מציאות חדשה בעולם, והוא שיש אנשים שאינם נותנים לבם להתבונן בנקודת ההוראה שבסיפורים, ולכן הוצרכו לסיפור נוסף המגלה לנו את התוצאות החמורות באם חלילה אין מתבוננים בסיפורי התורה.

בהמשך אנו מוצאים בפרטי הסיפור עוד כמה וכמה פרטים המורים להאיש הישראלי עוד דרכים האיך ליישר את אורחותיו ולפַשֵּׁט את העקמומיות שבלב.

אחת מהֵנה אנו מוצאים במקרא שלפנינו ובפירושו על פי רש"י, רואים אנו כאן שיותר ממה שחרה אף ה' על עצם בכייתם של ישראל, חרה לו על כך שאינם שמים בו את בטחונם, חרון אף כעין זה שעורדה עליהם גזירת כליה לא התעורר עליהם מאז צאתם ממצרים, כל עוד שלא הורגלו לראות איך שהקב"ה מחלצם תמיד מן המיצר, וכלשון הכתוב: 'עד אנה לא יאמינו בכל האותות אשר עשיתי בקרבו', ופירש"י: 'שבשביל כל הנסים שעשיתי להם היה להם להאמין שהיכולת בידי לקיים הבטחתי'.

וכפי שאכן רואים שכמה וכמה פעמים התרעמו בני ישראל על מידותיו של הקב"ה, ועל אף שלא היה זה ניחא כלפי שמיא לא ביקש הקב"ה להענישם בכליה ר"ל, והיו פעמים שהקב"ה אפילו לא התרעם על כך, ראה לדוגמא בפרשת בשלח (שמות טז, כב - כה) תיכף אחר 'קריעת ים סוף', שם מספרת התורה אודות נסיון הצמאון שעברו על ישראל, הכתוב מספר שם שבני ישראל התרעמו על צמאונם, ולא היה זה כהוגן, [כפי שמעיד הכתוב שם באמרו: 'שם נסהו', וראה בפירש"י שם] ובכל זאת לא התרעם הקב"ה עליהם, הרי לך שעצם הדבר שהתלוננו לא היה חמור כל כך, אולם אחר שכבר עברו מאז ועד חטא המרגלים כמה וכמה הסתרים, וכבר הורגלו להכיר בישועותיו של הקב"ה, שוב לא היה עליהם להתרעם על מידותיו, והיה עליהם להבין שיש תכלית לכל ההסתרים, וחַפָּץ ה' הוא שבניו רחומיו יתחזקו ויוכיחו את אמונתם ואת בטחונם בו, וכיון ששוב התרעמו על מידותיו והתעלמו מחובת הבטחון המוטלת עליהם, אז עוררו עליהם אף ה' עד שראויים היו בסיבתה לכליה ר"ל.

וזה לך האות שנסיון המרגלים לא היתה כי אם כדי להביא את ישראל לידי מצב שיצטרכו להתחזק בה' ולנסותם בענין הבטחון, שכן רואים אנו בהמשך שבאמת האמינו ישראל בה' ולא היו מתיראים מהכנעניים, וכפי שהתורה מספרת (פסוקים לט ם) שאחר ששמעו ישראל את גזירותיו של הבורא ב"ה התחרטו מאוד על בכייתם, ובקשו להילחם עם הכנעניים, ועל אף שלא היה אז מי שיחזקם מול דיבת המרגלים. ובהכרח שגם מלכתחילה לא היה ממשות באותו פחד שאחזתם, רק שכן השמים הכניסו בהם מורך באמצעות הדיבה כדי לנסותם אם יתחזקו בבוראם אם לאו, וכיון שעבר זמן הנסיון נפקחו עיניהם של ישראל ושבתה האמונה על כנה בלבותם, אולם כבר היה זה מאוחר מדי, כי רצונו של הקב"ה היתה שיתחזקו דוקא בשעה שהאמונה וההסתר משמשים בערבוביא, וכשלא עמדו אז בנסיונם הוטל עליהם עונש המות, מאחר שכבר זכו להיות מוכשרים להתחזק באמונה בשעת נסיון.

ורואים אנו שגם משה רבינו לא מצא פתחון פה ליישב את טענתו של הקב"ה, וכפי שאנו מוצאים הלאה בפרשתן, שלא ביקש משה להקטין טענה זו, ולא ביקש להמתיק את הדין מישראל כי אם מתוך טענה אחרת, והיא, שלא תביא גזירה זו לידי חילול השם, כשיאמרו הגוים: 'מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע להם וישחטם במדבר', וכפי שפירש"י, שהאומות יטעו ויחשבו שעל פרעה שהיה מלך אחד עוד היה בכוחו של הקב"ה להתגבר אבל לא על שלשים ואחד מלכים אפ"ל, ואכן רואים אנו שלא הצליח משה להמתיק את הגזירה בפועל, וגזירת המות נשארה עדיין בתוקפה, וכפי שאמר לו הקב"ה: 'סלחתי כדברך' כלומר, לא אסלח להם לגמרי להחיותם ולהכניסם בארץ, רק אאריך להם ימיהם כדי למנוע החשש שבדברך שעלול להשתלשל עי"ז חילול ה', ולשם כך די בזה שלא ימותו בבת אחת.

מכאן עלינו ללמוד גם לדורות, שכל ההסתרים שהקב"ה מסתתר מעמנו אינם כי אם אמצעיים להשדיש בנו את האמונה והבטחון בו יתברך, ועצת ה' האיך להתחזק אז באמונה יכולים אנו ללמוד מתביעותו מדור המדבר, שכשם שאותם תבע לזכור בחסדיו הקודמים ולהתחזק באמצעותן, כך מוטל גם עלינו להתבונן בכל ההסתרים הקודמים שעברו עלינו, האיך המציא לנו ה' לבסוף פדות ורווחה, ולהתחזק באמצעותן, כי על כל אדם עוברים כמה וכמה הסתרים, ולאחר מכן כשקודא אל הקב"ה ממציא לו הקב"ה ישועה פלאית שכלל לא פילל עליה, וישועה זו צריכה להיות תמיד לנגד עיניו, ובבאו שוב למצב של 'הסתר פנים' לא יבהל חלילה, אלא יתחזק ויאמין שהתהוה והעתיד הם כהעבר, כשם שבעבר ראה שיד ה' אינו קצר מלהושיעו, כך גם בהוה ובעתיד ידאהו ה' את מידת טובו, ולא ימוש מעליו חסדיו.

טיב המערכת

✦ י-ה יושיעך מעצת ✦

מהו הדבר שהכי מקשה עליך בחיים? אולי לא כולם יענו מיד את התשובה הנכונה, אבל לאחר מחשבה, התשובה הנכונה היא: היצר הרע! למי אין יצר הרע? לכולם יש, והוא מציק ומקשה על כל צעד ושעל, הוא לא נותן לנו לעשות שום פעולה בלי הפרעה, ומתערב בכל מה שאנחנו עושים, ומשבש לנו את התוכניות, כמו שיהודי אחד סיפר שכל יום בתפילה היו נכנסות בליבו מחשבות זרות הספריעות אותו מתפילתו, וזה מאוד כאב לו, יום אחד הוא החליט: היום אני מוסר את נפשי להתפלל בכוונה.

ממחשבה למעשה, הוא התחיל להתפלל כשהוא מכוון מילה במילה מתוך הסידור, וכל הזמן הוא נזהר שלא לחשוב על שום דבר אחר, ובאמת הוא מצליח, הוא מתקדם בתפילה, ברכה ועוד ברכה בכוונה גדולה, כשראה שהוא באמת מצליח לכוון ואינו מסיח דעתו מהתפילה, הרהר בליבו 'הנה אני רואה שכשאני מתאמץ אני מצליח להתגבר על היצר, וכל כוונתי היא אך ורק בתפילה, בתוך כך שם לב כי הוא הספיק לעבור עוד שתי ברכות ללא כוונה, כי הוא היה עסוק במחשבת הניצחון על היצר...

אז איך בכל זאת מנצחים אותו? לשם כך נחפש מי הצליח להינצל ממנו וכיצד, בפרשתנו – פרשת המרגלים, היו שניים שהצליחו להינצל מהעצה הרעה, יהושע וכלב, וכיצד הם ניצלו? מגלה לנו הגמרא: "ויבא עד חברון, ויבואו מבעי ליה? אמר רבא מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות, אמר להן אבותי בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים, וכן יהושע ביקש משה עליו רחמים שנאמר, 'ויקרא משה להושע בן נון יהושע', י-ה יושיעך מעצת מרגלים.

אכן התגלה הסוד: רק ע"י תפילה אפשר להינצל מעצת היצר, ובשביל זה לא מספיק פעם אחת ביום שאנו מתפללים 'שתצילני מיצר הרע', אלא להרבות בתפילות על כך, ומובא בספרים הק' שכשאדם מתפלל על רוחניות ומתפלל להינצל מהיצר הרע, בודאי שתפילתו תיענה!

(ע"פ טיב התורה-שלח)

טיב ההודעות

ניתן לשפוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א ○ במספר מיוחד וישיר
באידיש: 073-2951321 ○ בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני קבלת קהל 0534-100024

יו"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

טיב הלכה

נכתב ע"י הר"ר מאיר
רבינוביץ שליט"א

הלכות תפילה וזמנה - א'

א. חייב אדם להתפלל שלוש תפילות בכל יום מתקנת חכמים, והם ערב ובוקר וצהרים שהם ערבית ושחרית ומנחה, כאשר יתבארו זמניהם לפנינו בעזרת השם. ותיקנו אותם חז"ל כנגד התמידין שהקריבו בכל יום שבו היה זמן הקרבתם עם הקטרת האברים שהיה זמנם כל הלילה. וקבלו חז"ל, שעוד נתקנו מימות האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב. אברהם תיקן תפילת שחרית דכתיב וישכם אברהם בבוקר וגו' ופירוש הפסוק שהתפלל, יצחק תיקן תפילת מנחה דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפילה שנאמר ולפני ה' ישפוך שיחו, יעקב תיקן תפילת ערבית דכתיב ויפגע במקום וילן שם, ואין פגיעה אלא תפלה וכו' (לבוש סי' פ"ט).

ב. זמן תפילת השחר, מצוותה שיתחיל עם הנץ החמה, כדכתיב, ייראוך עם שמש, והיא השעה שהחמה מתחלת לזרוח בראשי ההרים (שו"ע סי' פ"ט ס"א ומ"ב סק"א).

ג. וראוי ונכון ליזהר בזה לכתחילה אף בימי הסליחות וכן בחורף, כשמשכימים ובאים לבית הכנסת בבוקר השכם ימתינו מלהתפלל עד הנץ (מ"ב סק"א).

ד. כתב בפמ"ג (סימן תצ"ד) דבחג השבועות שניעורין כל הלילה, מותר להתפלל קודם הנץ, דכשילכו לביתם בהשכמה, טורח הוא להתקבץ שנית (מ"ב סק"א), ודין זה אף למחמירים בימי הסליחות, והטעם, אפשר משום שהיו נעורים כל הלילה טורח להם להמתין (שעה"צ סק"ח).

ה. גם כשמשכים לצאת לדרך, וכה"ג שאר דחק ואונס, דמותר להקדים תפילתו, על כל פנים ימתין מלברך על התפילין עד שיכיר את חבירו הרגיל עמו קצת בריחוק ארבע אמות, דמקודם לכן אסור לברך עליהן (מ"ב סק"א ד').

ו. אם מניח תפילין קודם לכן, יניחם בלא ברכה וכשיגיע הזמן ימשמש בהם ויברך (ביה"ל ד"ה ואם התפלל).

ז. גם לענין קריאת שמע יש ליזהר שלא לקרותה כל כך בהשכמה, דהיינו קודם שיראה את חבירו ברחוק ארבע אמות ויכירנו, דזה אסור לכתחילה, ואם רגיל לעשות כן, אף בדיעבד לא יצא, דזמנה הוא משעה שיכיר את חבירו הרגיל עמו קצת בריחוק ארבע אמות, וזמן זה מאוחר מזמן דהאיר המזרח (מ"ב סק"א ד').

ח. אם התפלל משעלה עמוד השחר והאיר פני המזרח, יצא בדיעבד, ואפילו שלא בשעת הדחק (שו"ע ס"א מ"ב סק"ז).

ט. עמוד השחר נקרא מה שמתחיל האור להתנוצץ בפאת המזרח קודם הנץ החמה כשיעור שעה וחומש שעה, והוא מה שמתחיל השחר להבריק במקצתו מעט מעט, ולא כמו שטועין איזה אנשים שעמוד השחר הוא כוכבא דצפרא, דהוא זמן הרבה קודם לכן (מ"ב סק"ב וביה"ל ד"ה ואם התפלל).

י. והאיר המזרח היינו שיאיר פני כל המזרח, ולא סגי במה שהבריק השחר כנקודה בלבד, וכתב ברע"א דמשעה זו אף שהכוכבים עדיין נראין ברקיע מכל מקום יום הוא (מ"ב סק"ג).

יא. והטעם שזמן תפילה מתחיל אחר שהאיר המזרח, דתפילת השחר ניתקנה כנגד התמיד, ושחיטת תמיד של שחר היתה תיכף משהאיר המזרח (מ"ב סק"ז).

יב. דעת המ"א והפר"ח לחלוק על המחבר (אות ח') וס"ל דאם התפלל משעלה עמוד השחר, יצא בדיעבד אף שלא בשעת הדחק, כיון דיום הוא (ביה"ל ד"ה ואם התפלל).

יג. ובפמ"ג מפקפק בזה, אף דבעצם הדין משמע דסוברים כדבריהם, דמן התורה משעלה עמוד השחר הוא יום לכל דבר אף קודם שהאיר פני המזרח, ומפני זה בשעת הדחק מותר לכתחילה תיכף משעלה עמוד השחר, עכ"פ שלא בשעת הדחק מצדד, שהמתפלל משעה שעלה עמוד השחר אף בדיעבד לא יצא (ביה"ל ד"ה ואם התפלל).

יד. ומדברי המחבר משמע, שאם התפלל קודם שהאיר המזרח אף בדיעבד לא יצא, וכן הסכימו הרבה אחרונים (מ"ב סק"ב).

טו. והטעם הוא דעדיין הוא בכלל לילה עד שהאיר המזרח, וכל הפוסקים שכתבו משעלה עמוד השחר באיזה ענין היינו האיר המזרח, וכן מה ששנינו במגילה כ' וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר היינו האיר המזרח (ביה"ל ד"ה ואם התפלל).

טז. ונפקא מינה מזה לכמה הלכות שבתורה, וכן מה שכתוב לקמן דבשעת הדחק מותר לכתחילה להתפלל משעלה עמוד השחר היינו ג"כ כשהאיר פני המזרח, וכן לענין קריאת שמע יהיה ג"כ דוקא אחר שהאיר המזרח (ביה"ל ד"ה ואם התפלל).

יז. ולדינא בודאי יש לחוש לכל הני רבוותא בכל דבר שמצותו ביום אם עשהו קודם שהאיר המזרח לחזור ולעשותו לאחר שהאיר (ביה"ל ד"ה ואם התפלל).

יח. ובתפילה, כל שאינו שעת הדחק לכאורה יש להחמיר בזה אף בדיעבד וצריך לחזור ולהתפלל, שלא סגי כשהבריק השחר כנקודה אלא עד שיאיר כל המזרח (ביה"ל ד"ה ואם התפלל).

טיב הבנין

• גנות השפלות וענוה פסולה •

האיך יתכן שגדולים וצדיקים כאלו באו לכלל טעות מרה כזו

רבינו החפץ חיים זיע"א בספרו שמירת הלשון (ח"ב - פרק יט) מבאר ענין עון המרגלים, ומהו הליסוד והודאה מפרשה זו על דרך העבודה.

דהנה לכאורה יפלא מאוד, האיך יתכן שהמרגלים שהיו מתחילה גדולים וצדיקים באו לכלל טעות מרה כזו, ומהי הסבה שהטעתה אותם לירד פלאים כל כך, ועד כדי כך שאף הטעו את כלל ישראל אחריהם, ויותר מזה יקשה, האיך קרה כדבר הזה שאף הסנהדרין טעו בזה, כדכתיב (במדבר יד א) "ותשא כל העדה ויתנו את קולם" וגו', ופירש רש"י, סנהדראות. ויותר מכך יפלא מה שאמרו (שם יג לא), "כי חזק הוא ממנו". ופרשו חכמינו זכרונם לברכה (ערכין טו.), שכביכול אינו יכול להוציא כליו משם, איך בא להם לגדולים וצדיקים כאלו, לטעון שטות כזו.

טעות המרגלים, שחשבו שאין הם ראויים למעשה ניסים

ומבאר החפץ חיים זיע"א שטעות מרה זו באה להם מפני ענוה פסולה, דהנם שהאמינו ביכולת השי"ת להביא את עמו ישראל ולהורישם את הארץ, נתגנבה למוחם מחשבה וטענה פסולה, שלנצח גבורי כח כאלו ועם רב כזה, בודאי צריך לזה זכות גדולה מאד, שיהיו הכל בגדר צדיקים וקדושים, ואין לנו אנשים כאלו. ולכן כל מה שראו יותר במדינה, שאנשיה רבים מאד וגבורים וגבוהי קומה וכדומה, היה אצלם יותר חסרון ועוד סיבה למה אין הם ראויים להכנס לארץ, בחשבם שלפי מעשי בני ישראל בעת ההיא, אין הם ראויים שיעשה עמהם ניסים גדולים כל כך.

ואף על פי שהאמינו בהבטחת הקדוש ברוך הוא שיביאם אל הר קדשו ויורישם את הארץ, בכל זאת חשבו בדעתם שמחסת עונותם אין הם ראויים שיעשה להם ניסים כהבטחתו.

מתחבולות היצר להכניס בלב האדם ענוה פסולה שאין הוא ראוי לעבוד את השי"ת

אמנם ידוע, שכל טענות כמין אלו אינו אלא מצד היצר הרע, שדרכו להתחפך בתחבולותיו, דהיינו שלפעמים הוא מטיל גאות בלב האדם לחשוב בנפשו שהוא מידאי ה', ואפשר אף מאוהביו, ומאידך גיסא כאשר הוא רואה באדם שרוצה להתחזק באיזה ענין לכבוד ה' יתברך כדרך האוהב הנאמן, הוא מפיל עצבות בלבו, ובא אליו בטענה והוכחה שזו המצוה או הענין אין נאות לו, ורק לקדושים אשר בארץ הוא, אבל לא לקטנים כמוהו, ובאותה שעה מעלה בזכרונו פעולות מגנות אשר עשה בימי קדם, ואף שכמה פעמים התחרט והתמרמר על זה, וכבר שב בתשובה עליהם, הוא אינו מזכירו את תשובתו, אלא רק את מעשיו שעשה שלא כהוגן כי זה נאות לו לענינו לשיטתו, כדי להקטינו ולהשפילו בדעתו, שלא תהיה לו שום תשוקה למצוה ההיא.

טענת המרגלים – שאין בידם די זכיות להינצל במלחמת כיבוש הארץ

ואף כאן, כשבאו המרגלים לרגל הארץ, התגבר היצר עליהם לומר, כי לנצח עם רב כזה וגבורים כאלו, צריך לזה זכות גדולה ונוראה, אבל לא לאנשים כמונו, שהרי זה מקרוב עשינו את העגל וגם חטאנו בענין בשר תאוה.

[והנם שכבר עשו תשובה ובכו הרבה בכיות וכו', ונתבשר להם שהקדוש ברוך הוא מחל להם, ונקבע זה להם למחילה לדורות, אף על פי כן השכיח מהם כל זאת באותה שעה, והעלה לפניהם רק את המעשים הרעים שעשו, כדי שיחשבו שמחסת עונותיהם אין הם ראויים להכנס לארץ ישראל].

ולכן באו ואמרו (שם יג כז-כט), "באנו אל הארץ אשר שלחתנו, וגם זבת חלב ודבש היא, וזה פריה, אפס כי עז העם הישב בארץ וגו', וגם ילדי הענק ראינו שם, עמלק יושב בארץ הנגב", וכוונתם בזה לומר שאין בידם די זכיות להינצל מכל אלו, וצריך לזה זכות משה רבנו עליו השלום, ומלבד זה, (שם פסוק כט) "והחתי והיבוסי והאמורי יושב בהר" וגו', וכדי לנצח את כל אלו צריך לזה זכות גדולה, ולפי מעשיהם אין הם ראויים לכך.

כלב בן יפונה הוכיח שהקב"ה מציל את עמו ישראל אף כשאינו ראויים

אמנם כלב בן יפונה דחה מיד את טענתם הקלוקלת, כמאמר הכתוב (שם פסוק ל) "ויהס כלב את העם אל משה", וכפירוש רש"י שהשתיקם שאמר, 'זכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם, והלא קרע לנו את הים והורידו לנו את המן' וכו', וכוונתו, לדחות בזה את טענתם המוטעת, כי הרי אילו היה הקדוש ברוך הוא בא עמנו בדין, לא היה נקרע לנו הים ולא הורידו המן, כי גם בים לא היו מעשיהם כראוי, ולא היו ראויים שיעשה להם נס, כמו דכתיב (תהלים קו ז), "וימרו על ים בים סוף". וכן על המן היה מתחלה תלונה ואף על פי כן עשה השי"ת אתנו ניסים ונפלאות, ואם כן אף עתה "עלה נעלה" לארץ ישראל כמו שאמר משה "וירשנו אתה" - כאשר נבוא שם.

ועל הטענה הראשונה, שאתם אומרים שהבטחת הקדוש ברוך הוא בנתינת הארץ היא דוקא אם נהיה צדיקים, היא טעות מעיקרה, כי הקדוש ברוך הוא אינו מדקדק על האדם לומר, אושיעך רק באופן שתהיה צדיק, רק אומר לו, לא אושיעך אם תהיה מורד, חס ושלום, ולזה סיימו יהושע וכלב ואמרו (שם ט), "אך בה' אל תמרדו". אך כל זמן שאין אדם מורד בהקדוש ברוך הוא לעקר מצותיו בכונה, יוכל לקוות לכל טוב.

הנהגת השי"ת בבחינת החסד 'אף על פי שאינו הגון ואינו כדאי'

וכן דרשו חכמינו ז"ל (ברכות ז.) על הכתוב (שמות לג יט) "וחנתי את אשר אחון" - אף על פי שאינו הגון, ואינו כדאי, וכן נאמר "בנים אתם לה' אלוקיכם" שהקב"ה מתנהג עם בני ישראל כרחם אב על בניו, ולא לפי מעשיו, ואין די לאדם בכל מעשיו הטובים לשלם גמול אפילו על טובה אחת שעשה עמו יתברך שמו, כמבואר במדרש (קהלת ו 11) על הפסוק "כל עמל האדם לפיהו" אמר רבי שמואל כל מה שיעמול אדם ויסגל מצות ומעשים טובים בעולם הזה אינו מספיק להבל היוצא מתוך פיהו.

וזו היתה טעותם של המרגלים בחשבם שהקב"ה עושה חסד עם בריותיו רק כאשר ראויים לכך מצד מעשיהם, אך כאמור סברה זו מופרכת היא מעיקרא כי הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו מרחם על עמו במתנת חינם שלא לפי מעשיהם, וזאת מחובתינו להחדיר בקרבינו ולהאמין באמונה שלימה שהקב"ה עושה חסד ורחמים אף למי שאינו הגון.

רוב הענוה גרם שה"ו מתרחק מעבודת השי"ת

ובא וראה מה שכתוב בזה בספה"ק תולדות יעקב יוסף (עקב אות ד) וזה לשונו: כמו ששמעתי ממורי שרוב ענותנותו של האדם גורם שנתרחק מעבודת השי"ת, שמצד שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם על ידי תפלתו ותורתו שפע אל כל העולמות, וגם המלאכים ניזונין על ידי תורתו ותפלתו, שאילו היה מאמין זה כמה היה עובד ה' בשמחה וביראה מרוב כל, והיה נזהר בכל אות דתנועה ומלה לאומרה כדקא יאות, וכו', והוא מעין מה שאמרו חכמינו ז"ל (נדרים נו.) ענותנותו של רבי זכריה גרם חורבן וכו'.

צריך להכיר שעבודתו פועלת בעליונים ועל ידי זה יוסיף חיל בעבודתו

כך האדם ראוי לשים לב ולומר כי הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, וכל תנועותיו ודבורו והלוכו ועסקיו עושה רושם למעלה למעלה, בודאי יזהר בכל דרכיו ועסקיו שיהיה לשם שמים, מה שאין כן בחושב האדם מה אני ספון לפנום או לתקן למעלה ולמטה שיהיה נרשם כל עסקי למעלה, ובזה הולך בשרירות לבו ויאמר אך שלום יהיה לי, ובאמת זה אינו כי האדם על ידי מעשיו הטובים הוא דבוק בו יתברך ממש, עיי"ש.

והשי"ת יהא בעזרינו שנזכה להכיר בגודל מעלתינו וחביבות עבודתינו, ולהנצל מעצבות וענוה פסולה, ונזכה להאמין ולהכיר בחסדי השי"ת אתנו לטוב לנו כל הימים.

טיב המעשיות

בתלמוד ירושלמי (ברכות פ"א ה"ה) איתא בזה הלשון: "תניא, אמר רבי לוי, ליבא ועינא תרין סרסורין דחטאה, דכתיב (משלי כג, כו) 'תנה בני ליבך לי, ועיניך דרכי תצורנה'. אמר הקדוש ברוך הוא, אי יהבת לי ליבך ועיניך אנא ידע דאת לי" ע"כ.

כלומר, שבהיות ליבו ועיניו של אדם שני הסרסורים המביאים אותו אל החטא, לפיכך כשמתגבר בדבר ונותן ליבו ועיניו למקום, לשמרם כראוי כמצוותה של תורה בפרשתנו "**ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם**". – הרי בכך אומר הקב"ה לאדם, שבזה יודע אני שאתה שלי.

מהאי טעמא מסיק בירושלמי שם, בהא דקיימא לן שכל עשרת הדברות נרמזים בקריאת שמע, שדיבור "לא **תנאף**" (שמות כ, יג) רמוז כאן בפסוק "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", מחמת היותם תרי סרסורי העבירה.

ונמצא, שאי אפשר להתקרב אל השם יתברך למי שאינו שומר את עיניו ואת ליבו מן העבירה, ורק על ידי 'שמירת העיניים' ושמירת הלב, ניתן להתקרב אל השם יתברך ולהיות שם ה' נקרא עליו.

כמו שכתב **השל"ה הקדוש** (שער האותיות ק-קדושה), וזה"ל: "כתיב (שמות כה, ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', ולא כתיב 'בתוכו', אלא 'בתוכם', רצה לומר בתוכיות המקודשים. – והלב של אדם נגד קודש הקדשים, ושורייני דליבא הם עינים, ובהם שני אישון כשני הכרובים. דהיינו שרק על ידי שאדם שומר ליבו ועיניו, אז הוא זוכה לעשות להשם יתברך מקדש בתוכו, ולהיותו מקום להשראת השכינה" ע"כ.

כדרכנו מדי שנה בימי הקיץ הלוהטים, לעורר ולהתעורר בקריאה של חיבה, על חובת 'שמירת העיניים', מחמת הפריצות המתגברת בימים הללו, והניסיונות הקשים בתבערת אש היצר הרע. – נבואה נא במדור זה עם כמה סממנים טובים של חיזוק והתחזקות במצות "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". ובזכות החיזוק וההתקדשות ב'שמירת העיניים', נזכה להתקיים בנו מקרא שכתוב (ישעיה נב, ח) "כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן", במהרה בימינו אמן.

* * *

שמעתי מפ"ק מו"ר **הגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל** אדמו"ר **ממשכנות הרועים**, ודיין ומו"ץ **העדה החרדית** פעיה"ק ירושלים ת"ו. שבדורו של מרן הרבי הקדוש **החוזה מלובלין זצוק"ל**, היה 'בעל עבירה' אחד שהתנסה בניסיונות קשים ומרים רחמנא ליצלן, ולדאבון לב נכשל כמה פעמים בעבירות חמורות. מפעם לפעם התעורר לבבו לשוב בתשובה, לעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו, אך בכל פעם שניסה להתרומם מן ה'טיט היוון' שהיה שקוע בו נפל שוב אל תוכו, התשובה שעשה לא החזיקה מעמד לזמן רב, ותדיר היה מוצא את עצמו שוב מתגולל באשפתות של תועבות חמורות.

באחת השבתות הגיע אל עירו של אותו יהודי 'מגיד' מפורסם, שעלה במנחה של שבת לדרוש בבית הכנסת הגדול דרשה חוצבת להבות אש, בדבריו הטיל אימה ופחד על הנכשלים בעבירות, ובפרט בעבירות החמורות. וכדרך המגידים והדרשנים בדורות קדומים היה מפחיד את ישראל מאוד מן העונשים החמורים המצפים להם, והרבה לתאר ולצייר את **הגיהנום** הנורא שבוער כאש עד לב השמים לכל בעלי העבירה, ה' ירחם.

היהודי בעל העבירה נתקף בפחד וחרדה גדולה לנוכח אותה דרשה, האיומים הקשים שהשמיע ה'מגיד' המייסר נתנו בו את אותותיהם, והוא התעורר מאוד לשוב בתשובה על חטאיו הקשים, אבל לא ידע להשית עצות בנפשו, כיצד יוכל להחזור בתשובה אל נכון, באופן שתחזיק תשובתו בידו ולא ישוב לכסלה עוד.

בצר לו פנה לאחר השבת אל אותו מגיד, התוודה לפניו על כל עוונותיו החמורים והקשים, וביקש את עצתו כיצד יכול הוא לצאת לגמרי מתאוותיו, כאשר בכל פעם שמנסה לקום ולשוב בתשובה נופל שוב על עמקי תהום רבה, רחמנא לישזבן.

המגיד שקע מעט במחשבותיו, ולאחר מכן נענה ואמר, שכנראה גודל השפעת העבירות הקשים שנכשל בהם עומדים בעוכרו, והם שמונעים אותו מלשוב בתשובה, כאשר כל אותם החיצונים והקליפות שייצר ועשה במו ידיו בעבירותיו החמורות עומדים כנגדו בכל כוחות הטומאה שלהם, כדי להפריע ולמנוע אותו מן התשובה.

לפיכך, סיים המגיד, אין עצה ואין תבונה, ומן ההכרח לגשת תחילה אל 'תיקוני התשובה' הכוללים סיגופים קשים ומרים, שעל ידם נמחקים העבירות הקודמים ובאים על תיקונם, ובכך מתבטלים ממילא כל אותם החיצונים והקליפות הקשות שנבראו מהם, ובכך יוכל אחר כך להיות 'בעל תשובה' גמור, ותתקיים תשובתו בידו.

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם

וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם, אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם (טו, לט)

ישב אפוא המגיד עם האיש, וסידר עבורו סדרי סיגופים קשים ונוראים, על פי מה שכתבו הקדמונים **בספר הקנה וספר הרוקח** ושאר ספרי הקדמונים, סיגופים שכללו תעניות רצופים רבים, גלגולי שלג, וייסורים מרים הן בענייני אכילה ושינה, והן בכל ענייני החיים שיהיו חיי צער כואבים ומיוסרים כלענה.

האיש שמע הכל וקיבל על עצמו בתמימות לעשות ולקיים את כל דברי הסיגופים והעינויים הללו ככתבם וכלשונם, הוא החל מיד בתעניות 'רצופים' כגזירת המגיד עליו, ואף להרבות בסיגופים הקשים המייסרים את הגוף ואת הנפש. לא חלפה תקופה ארוכה והסיגופים והתעניות הרבות החלו לתת בו את אותותיהם, גופו נחלש מאוד, ומיום ליום נעשה 'מצטמק ודע לו', גופו ונפשו נפלו בחולשא נוראה, וחייו התקרבו אל גבול הסכנה.

והנה נודע לו שבעיר 'לובלין' שוכן רבי צדיק קדוש עליון, הלא הוא מרן **החוזה מלובלין** ז"ע שהרבה מאחינו בית ישראל נוהים לאורו, ומקרב אלפים ורבבות תחת כנפי השכינה, ומטיב ומושיע את ישראל. בצר לו החליט שגם הוא ינסה לפנות אל הצדיק, ולבקש על ישועתו בגוף ובנפש.

כאשר הגיע לובלינה וסיפר אודות 'דרך התשובה' שהסדיר לו המגיד בתעניתים וסיגופים המייסרים גוף ונפש, לא נחה דעתו של החוזה מסדר תשובה זה. – כידוע רבינו **הבעל שם טוב הקדוש** ז"ע ותלמידיו אחריו סברו שבדורותינו אין דרך הסיגופים נכונה ומתאימה לכלל ישראל, הגם שהם עצמם היו מסגפים את עצמם בקדושתם העליונה בחשאי כידוע, מכל מקום סברו שאין זו דרך לרבים, ועם ירידת הדורות וחולשת הנפשות אין דרכי הסיגופים והתעניות הרבים מתאימים לפשוטי העם. כאשר יצא שכרם בהפסדם, שבתוצאת אלו הסיגופים נחלש האדם ומתמעט מתלמוד תורה ועבודת ה', ואינו יכול לשוב אל דרך הטוב ולהרבות פעלים לתורה ועבודת השם יתברך כראוי, וכבר התקבלה דעתם ופשטה בכל ישראל, שאין דרך התעניות והסיגופים הרבים נכונה לכל העם. [עיין שו"ת "נודע ביהודה" מהדורא קמא חלק אורח חיים סימן ל"ה].

לפיכך כראות החוזה הקדוש את האיש הניצב לפניו דל כחוש ורזה, שבקושי מחזיק את גופו ונפשו, וחייו מתקרבים לכלל סכנת נפשות. הורה לו לעזוב לאלתר את כל התעניות והסיגופים לגמרי, ולשמור היטב את גופו ונפשו בבריאות איתן, כאשר מצווים אנו בתורתנו הקדושה (דברים ה, טו) "**ונשמרתם מאוד לנפשותיכם**", ולא זו הדרך לקלקל ולהרס את הגוף ואת הנפש חלילה.

ומה יהא עם כל עוונותי הקשים? – בכה האיש במר נפשו, הלא הם רודפים אחרי תמיד, וכמה פעמים שניסיתי לשוב בתשובה ולעזוב את מעשי המקולקלים לא עלתה בידי, ושוב מצאתי את עצמי מתלכלך במעללים אסורים.

אמר לו החוזה, הנה אסדיר לך בעז"ה דרך תשובה יותר קלה, תשובה שלא תזיק לגופך ולנפשך ח"ו, ותוכל לעמוד בה בנקל!

כיצד יתכן? – תהה האיש.

אמר לו הרבי מלובלין בקדושתו, תקבל נא על עצמך בסדר התשובה, קבלה אחת חזקה ואיתנה, שאותה תשמור מכל משמר, על הקבלה הזו לא תעבור ויהי מה!

ומה היא אותה קבלה? – הקשה היהודי.

תקבל על עצמך, הורה הרבי, **שלא להוציא דבר שקר מפיך** בשום פנים ואופן. טוב מאוד, נהנה האיש מסדר התשובה הקלה... שהמציא לו הצדיק, והוא אכן קיבל על עצמו בפה מלא להתרחק מן השקר עד קצה אחרון, ושלא להוציא לעולם דבר שקר מפיו.

לאחר שעזב האיש את דרכי התעניות הרבות שבה אליו רוחו ונפשו, עד מהרה חזר לחיות את חייו כאחד האדם מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ורק שמר היטב את מצות הצדיק עליו ונזהר ביותר שלא לדבר שקר כלל.

חלפה תקופה, והנה שוב התחדשו תאוותיו הקשים, הניסיונות הישנים התחדשו במלוא עוזם, והוא חש משיכה עזה אל אותם עבירות קשות. – אולם עד מהרה ראה ונתוודע שבכדי להגיע אל אותם עבירות חמורות שהיה רגיל בהם מוכרח הוא לשקר בכמה וכמה עניינים... כאשר בצאתו אל אותם מקומות המפוקפקים נשאל מידידיו וחבריו ובעיקר מאנשי ביתו להיכן פניו מועדות... ומחמת קבלתו לא היה מסוגל להוציא דבר שקר מפיו. וכן בעוד כמה ניסיונות קשים שהתברר שכדי לעבור עליהם ולהיכשל בהם צריך הוא לשקר כמה פעמים. – וכך נמצא שאותה קבלה ואזהרה שהזהירו הצדיק על ההתרחקות ממידת השקר היא שעמדה לו בעוז, שלא עלו אותם העבירות בד בבד עם מידת האמת.

בסופו של דבר נמצאה אותה הרחקה מן השקר, והקבלה שקיבל האיש על עצמו שלא להוציא דבר שקר מפיו, מביאה אותו אל התשובה הגמורה, עד שברבות הימים נעשה 'בעל תשובה' גמור, והכניס עצמו היטב בתורה ועבודה, עד שנתגדל ונעשה תלמיד חכם חשוב וירא שמים מרבים.

דורשי רשומות דרשו ברמז הכתוב (שמות כג, ז) "מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק", מתוך ההתרחקות מדבר שקר, תתרחק אף מכל שאר עבירות שבתורה. ואילו 'בדבר שקר' שאדם מוציא מפיו – 'תרחק' הרי הוא מתרחק מהשי"ת. והנזהר במידת האמת סופו שישוב בתשובה שלמה לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

* * *

הגה"ח מוהר"ר יואל אשכנזי זצ"ל סיפר מעשה אחד, ששמע וקיבל מפי ידידו ורעו סוחר גדול מארץ אונגארין, שראה את זאת העובדא בעצמו. ובכל פעם שהיה ר' יואל מספר את טיב זה המעשה זלגו עיניו דמעות, ואמר שאלמלא שהכיר את אותו סוחר כאיש ישר ונאמן, והיה רעהו וידידו מקרוב, לא היה יכול להאמין שבדורנו אנו, דור עני, יתמי דיתמי, יתכן כזאת! וכה דבר טיב אותה עובדה נוראה.

הסוחר המדובר היה איש ירא וחרד מאחת הערים שבהונגריה, הוא עסק

| המשך בעמוד הבא |>

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

מחסד רק מרוויחים

נקלעתי לשכונת זיכרון משה בירושלים. נסעתי לשם להתפלל מנחה, על הדרך קניתי טבק להרחה בדוכן של מוכר טבק. שהיה לו בדיוק את הסוג של הטבק שחיפשתי הרבה זמן ולא מצאתי בשום מקום, שמחתי על ההשגחה. והודיתי לה'.

בדרכי חזרה לרכב קבלתי טלפון מאישה מבוגרת חברה של המשפחה שלנו שבעלה נפל ושבר את האגן ואושפז בבית החולים באופן פתאומי ואין סיכוי שתספיק לקנות ולהכין ארוחות לשבת. אמרתי לה שאדאג עבור משפחתה לכל הארוחות ושהיא תסיר דאגה מליבה אבל באמת לא ידעתי איך אעשה זאת שהרי כבר מדובר בשעת לילה מאוחרת ומהיכן אדאג לארגן את הארוחות? הכי פשוט היה להזמין את המשפחה לארוחות חג אך הם גרים רחוק מאתנו. נשאתי עיני לשמים והתפללתי לה' לעזרה עבור המשפחה המיוחדת הזו שמלומדת בייסורים.

פתאום שמתי לב שאני עומד ליד המטבח של אחד מארגוני החסד שמכינים אוכל לאנשים במצבים כאלו לשבתות.

אבל ידעתי גם ידעתי שחייבים להזמין יום מראש כדי להכניס אותם לרשימות. חשבתי שאנסה בכל זאת לשאול. מה יזיק?! ניגשתי למטבח ושאלתי את הטבח שהיה נינוח וחביב והבין את המצב אליו נקלעו המשפחה לנוכח המקרה. הוא התקשר לבוס לקבל אישור ואמר לי שאתקשר אליו ערב שבת, כלומר מחר בבוקר ואם יהיה מספיק הוא ידאג לי לאוכל ככל שיצליח...

למחרת התקשרתי לטבח והוא דאג להם לאוכל בכבוד ובשפע. הטבח הוסיף ואמר שבדרך כלל המטבח כבר סגור בשעות האלו שהגעתי אך מחמת העומס הרב הם לא הספיקו את כל הבישולים כך שהם עדיין היו במטבח...

ההשגחה לא הסתיימה כי ידוע "שאם אתה עושה צעד אחד בשביל השני אתה חוסך אלף פסיעות עבור עצמך" - סיימתי עם המטבח והלכתי לרכב. ברכב התקשרתי ליהודי שהייתי צריך לאסוף ממנו ספר מיוחד ותכננתי לנסוע אליו מחוץ לעיר לאסוף את הספר.רציתי לתאם אתו את השעה ולהגיע לאסוף. הוא אמר לי שהוא כרגע באזור זיכרון משה בירושלים ולא בעיר מגוריו. התרגשתי ואמרתי שאני גם שם. מסתבר שהוא בדיוק אסף את הספר מבית דפוס באזור ותוך רגע נפגשנו

וחסכתי לי הרבה יותר מאלף צעדים וזמן יקר...

מלעשות חסד לעולם לא מפסידים!!! בעל המעשה: כ. ה.

הפעונין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזמן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס בפקס: 15326517922

במסחר הובק מדינות תבל, ובתחום מסחרו היה נוסע מדי שנה בשנה לגרמניה לעיר 'דנציג' המפורסמת, שם היה עליו לשהות תקופה ארוכה בסידור כל ענייני מסחרו, ומשלוחם אל המדינות השונות, על הצד היותר טוב. וכך היה רגיל אותו סוחר נכבד להגיע בכל שנה לדנציג לתקופה די ארוכה, ומעסק זה היתה עיקר פרנסתו לכל ימות השנה כולה.

בעיר **דנציג** התאכסן הסוחר דנן בקביעות בביתו של עשיר אחד מיהודי המקום, שהחזיק בטירתו הגדולה והמפוארת גם 'חדרי אירוח' נאים כדי קיים בהם מצות **'הכנסת אורחים'**. היה זה יהודי גרמני מקורי, [א' דייטשער יוד] 'יֶקֶה' מקהילות היקים שבארץ אשכנז. ואף הוא שמח תמיד על הזכות שנפלה בחלקו 'לארח' בביתו הגדול את הסוחר החשוב, שהיה יהודי נכבד בעמיו מהונגריה הרחוקה.

המארח בעל הבית הדנציגאי דנן היה יהודי 'יקה' מושלם, כידוע שהיו בקהילות היקים שבגרמניה הרבה אנשים ירא שמים מופלגים, שבהקפדתם הגדולה והישרה כברזל בכל דבר קטן וגדול, זכו שנשארו מהם דורות שלמים טובים וישרים, יראי שמים ותלמידי חכמים מופלגים.

הסוחר ההונגרי נהנה מאוד מישרותו ותמימותו של בעל הבית העשיר הדנציגאי, שהיה ירא שמים מופלג, תפילותיו היו בכוונה גדולה, ומתפלל לאט לאט כמונה מעות, כל ברכה שיצאה מפיו היתה נאמרת ביראה מיוחדת ובכובד ראש. הוא היה קובע עתים טובים לתורה, וכמה שעות בכל יום היה יושב בעסק התורה בבית מדרשם של היקים בדנציג, ובשאר השעות היה עוסק במסחרו בשוק הגדול והמפורסם של דנציג.

לפרנסתו ניהל העשיר בשוק דנציג **'חנות תכשיטים'** גדולה ויוקרתית מאוד, אותה ירש מאביו שפיתח וביסס את העסק רבות בשנים. עסק התכשיטנות היה מן העסקים הטובים ביותר שהניב רווחים רבים ויפים, ובפרט בחנותו המיוחדת של היהודי דנן שיצאו לה מוניטין רבים בין כל סוחרי התכשיטים, בעיקר בזכות ישרו וניקיון כפיו של הסוחר, שהיה נושא חן ושכל טוב בעיני הבריות, ולכן היתה חנותו הומה תדיר לקוחות רבים.

אולם, מספר היהודי ההונגרי, דבר אחד בחנותו של היהודי בדנציג הפליא אותי עד מאוד.

הנה מטבע הדברים בחנות תכשיטים טובה ויקרה, ובפרט ברמה המיוחדת והנעלה של אנשי האצולה הגבוהה, נכנסות נשים רבות לרכישת תכשיטים יוקרתיים. כמובן לא כל הנשים שנכנסו למדוד לעצמן תכשיטים שונים בחנות הגדולה שבשוק דנציג היו צנועות וחסודות... ואף על פי כן היהודי היקה הדנציגאי שהיראת שמים שלו היתה לשם דבר, היה עומד בחנותו ומשמש ומוכר תכשיטים לרוב, ומתעסק עימהן בעסק התכשיטים הללו, לבדוק ולייעץ מה יפה ומה נאה, וכיוצא בדבר.

היתה זו תופעה מופלאה שאין לה לכאורה שום הסבר, כיצד יכול אדם ירא שמים כל כך לעמוד מדי יום בחנות שכזו, ולהתעסק בעסק כזה, בלא שייכשל במכשול הנורא של **מצות "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"**.

פעמים רבות, מספר האיש האורח מהונגריה למוהר"ר יואל אשכנזי, ניסיתי לשאול את ידידי העשיר בעל החנות בעצמו לפשר דבר, כיצד זה לא מפריעה לו עבודת העסק הזו עם תכשיטי הנשים. – אך הוא התחמק ממנו, וענה תשובות קצרות, שכך מקובל בידו מבית אביו, ואין לו אלא מה שמוחזק בידיו מבית אבא, אבל הסבר טוב לא קיבלתי ממנו, כיצד ניתן לעמוד בניסיון קשה כזה. – גם כשניסיתי לחקור אצל מכריו ובני משפחתו הקרובים מקהילת היקים של 'דנציג', כיצד יתכן שיהודי העובד בעבודה שכזו נשאר ירא שמים מופלג, ואינו נכשל אף לא בקלה שבקלות. – לא ידעו החברים להסביר פשר הדבר, רק זאת העידו כולם ואמרו פה אחד, שהמציאות מוכיחה שאין היהודי נכשל בכלום, ועל אף עבודתו שבמרכז השוק של דנציג, הוא עומד מזה שנים רבות בירא‌תו הטהורה והצרופה, והיה הדבר בעיני לחידה סתומה.

שנה אחת, מספר האיש, היתה תקופת שהותי בדנציג בחודשים האחרונים של החורף, ונאלצתי באותה שנה לחוג את **חג הפורים** בביתו של המארח העשיר היקר והנכבד שבדנציג.

סעודת המשתה הגדול של יום הפורים הקדוש, התנהלה בארמונו המפואר של הנגיד כיד המלך, כראוי וכיאות לאחד מעשירי דנציג, מנות פאר הוכנו והוגשו לכל המשתתפים בשפע רב, וכמובן אף יין לרוב נשפך אל כוסות הקריסטל הגדולות... לבל יחסר המזג.

והנה לאחר ששתה בעל הבית כמה כוסות יין טוב ומשובח, וכטוב ליבו ביין, חשבתי לעצמי הנה זו העת הטובה לשאול ממנו את עניינו, שכן כלל הוא בידינו (עירובין סה.) 'נכנס יין יצא סוד'...

ואכן באמצע הסעודה הגדולה, כראותי שהאיש שתה כהוגן לקיום מצות דת היום, ולבבו הגדול נפתח כאולם, הצגתי לפניו את אותה שאלה המנקרת במוחי מזה עידן, יאמר נא לי כבודו, אחת ולתמיד! שאלתי ממנו בחוזקה, הלא תורה היא וללמוד אני צריך, כיצד ניתן לשמור את העיניים בעבודה שכזו עם חנות תכשיטים גדולה במרכז השוק של דנציג?

ואכן עשה היין את שלו, עיניו של היהודי הדייטש התמלאו דמעות לרוב, התרגשותו היתה עצומה כשגילה לפני את סודו הגדול.

תדע נאמנה, אמר האיש, שבכל לילה ולילה בעת שאני קורא בקריאת שמע שעל המיטה את הפסוק (תהילים לא, ו) "בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי, פָּדִיתָ אוֹתִי ה' אֵ-ל אֱמֶת", הנני בוכה ומתחנן בשפיכת לב כמים לפני קונו, ומבקש מלפניו: **ריבונו של עולם באם ידוע לפניך שעתיד אני להיכשל למחר באיסור 'ולא תתורו', אנא אל תחזיר בי את נשמתי למחר, בשום פנים ואופן!**

בכך יודע אני בבירור, שאם חזרה אלי נשמתי, והנני קם בבוקר ומתעורר בריא ושלם, סימן הוא בידי שנכנן היום לפני לעמוד היטב על המשמר שלא להיכשל באותו עוון נורא.

כך מדי יום ביומו, ומדי ערב שופך אני את שיחי לפני קוני, בתפילות ותחינות מקרב לב ונפש, לשמור את נשמתי מן העוון והחטא. – מאחר שירשתי את העסק מבית אבא, ומוכרח ועומד אני להמשיך את ניהולו והחזקתו, כדי לכלכל ולפרנס את כל בני המשפחה הרוממה. וברוך הוא וברוך שמו, שתפילתי נשמעת לפניו יתברך ומתקבלת ברצון, וכך הנני עומד שמור ומשומר מכל דבר הרהור חטא ועבירה ועוון, ובעת היותי בחנות הגדולה אין לי שום קשר וענין, כי אם בעניינים הנצרכים לבית העסק בלבד, והכל מתנהל כדת של תורה, בישרות ובנאמנות לאורך ימים ושנים.

לא יאומן כי יסופר!

* * *

הגאון הצדיק **מרן הראב"ד רבי דוד יונגרייז זצוק"ל** היה מפורסם בגאונותו העצומה, שהיו עיניו כיונים בכל אפיקי התורה, ושולט בעוז בבקיאות מופלאה בכל חדרי מקצועות תורתנו הקדושה. עד כדי כך שהגה"ק בעל **"ויואל משה" מסאטמאר זצוק"ל** התבטא עליו פעם, שבמקום שרבי דוד שוכן בו, אין שום צורך בארון ספרים... משום שהכל ידוע לפניו בעל פה.

פעמים רבות נשאל כיצד זוכר הוא את כל זאת, וכיצד זכה שתהא סדורה משנתו לפניו בכל מקום כמי שזה עתה למדה?! – אך הוא התחמק מתשובה הוגנת, ובכל פעם המציא בענוותנותו תואנה אחרת, לבטל את גאונותו...

פעם אחת ביום **חג הפורים** הקדוש בעת משתה היין, היה שרוי בשמחה עילאה ובמוחין דגדלות של שמחת היום. לפני שולחנו הסבו כנהוג גדולי ירושלים של מעלה, שהיו גאונים מופלגים ותלמידי חכמים עצומים כנודע. פיו הקדוש לא פסק מלגלות חידושים מופלאים, כשהוא מטייל באש שמחתו בכל התורה כולה, וכמעיין הנובע שוזר ידיעות עצומות מהכא ומהתם ומכל מיני ספרים שונים. כך נמשך הדבר שעה ארוכה, כשהכל שמחים ומתענגים עמו בדובשנה של תורה.

לאחר מכן, כטוב לבו ביין, נסבו דברי קדשו אודות איסור שכחת התורה, שהחיוב מוטל על איש ישראל לזכור את כל מה שלומד, כדי שבעת הצורך יוכל להשתמש בכל ידיעה חדשה הנערכת בתורה.

אחד מן המסובים ניצל את שעת הכושר, וכראותו בפתיחות הרב, שהיתה בדיחא דעתיה בשמחת היום, שאל מלפניו: וואו אזוי מאכטמען דאס? אלעס צו געדיינקען!? [כיצד עושים זאת לזכור הכל?] **והרי** כח השכחה מעצמו פועל, וכיצד ניתן לזכור הכל?

כשמוע הרב את שאלתו אדמו פניו, לרגע קט הוא שקע בשרעפי מחשבות קדשו, ולפתע נעמד ממקומו בסערת רוח ובהתלהבות אש קודש, ניכר בו שקשה עליו לפצוח ולגלות את סודו, אבל כבר העידו חכמינו ז"ל (עירובין סה.) "נכנס יין יצא סוד!".

וכה אמר: "דאס איז דאך א'בפידושע פסיק!" [הלא פסוק מפורש הוא!]

בשלהי פרשת שלת **"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם – למען תזכרו וגו'"**, מפרש כאן הכתוב להדיא דהא בהא תליא **כאשר שומרים על העיניים ועל מחשבת הלב בקדושה, אז ממילא זוכרים היטב את כל מה שלומדים!**

ומכלל הן אתה שומע לאו, באם אין נשמרים כראוי, ומכניסים בלב ובמוח כל מיני שטותים והבלים רח"ל, הרי ממילא אין התורה יכולה להתיישב מושב טוב והגון בלב מלא שחץ, וכל קמא קמא דמטי ללביה, שלומד בתורה ומכניס אל תוכו, אינו מחזיק שם, ופורח ונשכח ממנו! שכן אין הוא עצמו מחובר באהבה עם תורתו, רק לבו נתון אל דברים אחרים, וממילא נעשה כבולעו כך פולטו... – לפיכך יש לשנן היטב פסוק זה הנזכר: **"ולא תתורו – למען תזכרו ועשיתם!"**.

את הדברים האלה אמר הרב באש להבת שלהבת, ופחד גדול נפל על כל השומעים, לנוכח הגילוי שגילה מעט מעוצם קדושתו הנוראה, ויהי המקום לחרדת אלקים!

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם!

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשמחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון בפייל (דוא"ל) נא לשלוח לפייל הפצו"ב

לע"נ הרב יעקב מיכאל זצ"ל בן החבר הרב ר' ישראל זצ"ל מייער ונלבע י"ג אלול תשפ"ב תנצב"ה.

יוסף בן סילה רחא לרפואה שלימה

האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים

שרה שיינדל בת סילה רחה להצלחה בכל העניינים

לע"נ מרת חיה סאסא בת לאה נלב"ע י' סיון תנצב"ה.

לע"נ הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחט"א רבי ישראל יצחק נלב"ע י"ח כסלו תנצב"ה.

גרפצ'יק
טל: 02-5002321
קשת הרשת
מיתוג יח"צ וקידום מכירות
02-6257948
info@keshet-hareshet.co.il
גלי פן

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shvti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הגך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.
Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173